

АКРЕДИТАЦІЯ ДЕРЖАВНИХ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ЕКСПЕРТНИХ УСТАНОВ ЯК ПОСТУПОВИЙ КРОК ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ДО ЄС

Кузнєцова Галина,

*доктор економічних наук, доцент, судовий експерт,
віце-президент, голова секції з напрямку економічних досліджень
ВГО «Союз експертів України»,
директор ПП «ГАЛАЕКСПЕРТ»*

Статтею 85 Конституції України закріплена реалізація стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі [1]. За Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (ст. 55, ст. 56), сторони зміцнюють своє співробітництво, серед іншого, у сфері акредитації та робіт з оцінки відповідності з метою поглиблення взаєморозуміння відповідних систем та спрощення доступу до відповідних ринків. Україна вживає необхідних заходів з метою поступового досягнення відповідності з технічними регламентами ЄС та системами стандартизації, метрології, акредитації, робіт з оцінки відповідності та ринкового нагляду ЄС та зобов'язується дотримуватися принципів та практик, викладених в актуальних рішеннях та регламентах ЄС-1 [2].

Правове регулювання відносин, пов'язаних з акредитацією національним органом України з акредитації органів з оцінки відповідності, здійснюється Законом України «Про акредитацію органів з оцінки відповідності», за яким акредитація органів з оцінки відповідності – засвідчення національним органом України з акредитації того, що орган з оцінки відповідності відповідає вимогам національних стандартів, гармонізованих з відповідними міжнародними та європейськими стандартами або вимогам міжнародних чи європейських стандартів, та у разі необхідності будь-яким додатковим вимогам щодо акредитації у відповідних сферах для провадження визначеної діяльності з оцінки відповідності [3].

В Україні функції акредитації виконує Національне агентство з акредитації України (НААУ), яка є членом категорії А Європейської кооперації з акредитації (ЕА) та підписантом Багатосторонньої Угоди з Європейською кооперацією з акредитації (ЕА МЛА) за напрямками акредитації випробувальних та калібрувальних лабораторій, медичних лабораторій, органів з сертифікації продукції, органів з сертифікації систем менеджменту, органів з сертифікації персоналу та органів з

інспектування. НААУ є повноправним членом Міжнародної кооперації з акредитації лабораторій (ILAC) та підписантом Угоди про взаємне визнання (ILAC MRA) за напрямками акредитації випробувальних та калібрувальних лабораторій, медичних лабораторій, органів з інспектування. НААУ є повноправним членом Міжнародного форуму з акредитації (IAF) та підписантом Багатосторонньої Угоди про взаємне визнання (IAF MLA) у сферах «сертифікація продукції», «сертифікація персоналу» та «сертифікація систем менеджменту» (для підсфер відповідно до стандартів ISO 9001, ISO 14001, ISO 22000, ISO/IEC 27001, ISO 50001, ISO 13485, ISO 45001). Таким чином, акредитація, що надається НААУ у вищенаведених сферах, є еквівалентною акредитації, що надається національними органами з акредитації – підписантами вищезазначених угод у більш ніж 80 країнах світу [4].

Державними спеціалізованими експертними установами на теперішній час отримані та підтверджуються наступні акредитації:

- акредитації калібрувальних лабораторій (стандарт ДСТУ EN ISO/IEC 17025:2019 Загальні вимоги до компетентності випробувальних та калібрувальних лабораторій);
- акредитації органів з інспектування (стандарт ДСТУ EN ISO/IEC 17020:2019 Оцінка відповідності. Вимоги до роботи різних типів органів з інспектування).

В основу міжнародних стандартів ISO/IEC 17020 та ISO/IEC 17025 покладена модель менеджменту якості, визначена в стандарті ISO/IEC 9001, із урахуванням специфіки органів оцінювання відповідності – демонстрації того, що вимоги, встановлені до криміналістичних лабораторій (у цьому випадку), виконані [5, с. 50].

Акредитують на відповідність вимогам ISO/IEC 17020 та ISO/IEC 17025:

- ISO/IEC 17025 (на прикладі Київського науково-дослідного інституту судових експертиз), діяльність у сфері інспектування: дослідження наркотичних засобів рослинного походження; дослідження сумішей асфальтобетонних і асфальтобетону дорожнього; дослідження та випробування вогнепальної зброї і патронів до неї та конструктивно схожих з ними виробів; дослідження збрарядь, інструментів та їх слідів; дослідження взуття та їх слідів; дослідження та випробування холодної зброї та конструктивно схожих з нею виробів; технічне дослідження документів; дослідження та випробування вибухових пристроїв (у т.ч. піротехнічних виробів) та конструктивно схожих з ними виробів, а також слідів їх застосування; комп'ютерно-технічні дослідження з пошуку наявної та видаленої інформації; дослідження технічного стану транспортних засобів [6].

– ISO/IEC 17020 (на прикладі Національного наукового центру «Інституту судових експертиз ім. Засл. проф. М.С. Бокаріуса»), діяльність у сфері інспектування: дослідження фінансово-господарських документів, об'єктів інтелектуальної власності, причин та наслідків порушень вимог безпеки життєдіяльності та охорони праці; товарознавчі дослідження машин, обладнання, споживчих товарів та сировини; товарознавчі дослідження колісних транспортних засобів та їх складових частин [7].

З метою активізації діяльності у сфері акредитації робіт з оцінки відповідності, поглиблення взаєморозуміння відповідних систем, створення умов для взаємного визнання результатів діяльності акредитованих органів на міжнародному рівні, поступового досягнення відповідності з системами акредитації, робіт з оцінки відповідності ЄС, пропонується:

- охоплення акредитацією за стандартами ЄС загальної кількості державних спеціалізованих експертних установ;

- розширення сфери акредитації державних спеціалізованих експертних установ, які вже отримали акредитацію за стандартами ЄС;

- удосконалення акредитованими установами задокументованих процедур щодо порядку розроблення, вибирання, перевіряння методик дослідження та актуалізації методик інспектування;

- подовження співпраці з установами судових експертиз, криміналістики інших держав шляхом проведення спільних наукових конференцій, семінарів, із обміном науковою інформацією і друкованими виданнями.

Література:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 №254к/96-ВР // База даних «Законодавство України»/ВР України.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 14. 08. 2024).

2. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Брюссель, 21.03.2014. ВР // База даних «Законодавство України». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011?find=1&text=%D0%B0%D0%BA%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%82%D0%B0%D1%86#w1_8 (дата звернення 14.08.2024).

3. Про акредитацію органів з оцінки відповідності: Закон України від 17.05.2001 № 2407-III // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2407-14#Text> (дата звернення 14.08.2024).

4. Національне агентство з акредитації України: сайт URL: <https://www.naau.org.ua/7-istoriia-naau> (дата звернення 14.08.2024).

5. Полтавський А. О., Нечеснюк М. В. Уніфікування судово-експертної діяльності у кримінальному провадженні в країнах із різними правовими системами: практ. посібник / за заг. ред. Красюка І. П., Кримчука С. Г., Ткаченко Н. М., Чернявського С. С., Чечіля Ю. О. Київ : НАВС, 2023. 120 с.

6. Київський науково-дослідний інститут судових експертиз: сайт URL: <https://kndise.gov.ua/akredytacziya/> (дата звернення 14.08.2024).

7. Національний науковий центр «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М.С. Бокаріуса»: сайт URL: <https://nncise.org.ua/pro-nnc/licenziyi-ta-sertifikati> (дата звернення 14.08.2024).

ЕКСПЕРТИЗА СЛІДІВ НІГ І ВЗУТТЯ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ, УЧИНЕНИХ ЧЛЕНАМИ МОЛОДІЖНИХ НЕФОРМАЛЬНИХ ГРУП (ОБ'ЄДНАНЬ)

Ларкін Михайло,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального права
та правоохоронної діяльності*

Запорізького національного університету

Діяльність з розслідування злочинів, що вчиняються членами молодіжних неформальних груп (об'єднань) вимагає від слідчого (прокурора) призначення та проведення досить широкого кола судових експертиз. Експертиза слідів ніг і взуття є різновидом трасологічного дослідження та має важливе значення на початковому етапі розслідування.

Чинне кримінальне процесуальне законодавство неоднозначно підходить до розв'язання питання про використання спеціальних знань у процесі розслідування злочинів. В одних випадках залучення спеціаліста, експерта і використання спеціальних знань визнається обов'язковим (наприклад, огляд трупа), а в інших – виноситься на розсуд слідчого [1, с. 160].

Специфічною ознакою злочинів, які вчиняються групами неформальної молоді, є велика кількість слідів на місці події. Аналіз матеріалів слідчої практики показав, що експертиза слідів ніг і взуття при розслідуванні злочинів, учинених членами молодіжних неформальних груп (об'єднань) проводилася у 43% випадків.